

پاسخگویی جایگزین فرا فکنی بشود

عالیه زمانی، نماینده ساری در مجلس در سخنرانی روز گذشته نماز جمعه ساری گفت: «درس این تاریخ آن است که همه باید در مسیر خدمتگزاری صادقانه به مردم قدم بردارند.» وی در ادامه گفت: «متأسفانه در بسیاری از موارد، به جای پاسخگویی شایسته به مردم، به سمت فرافکنی سوق پیدا می کنیم. این مسیر هم راهی برای شانه خالی کردن از پاسخگویی است و هم بستری برای توجیه سودجویی های فردی؛ مردم به آرمان های انقلاب و ولایت فقیه پایبندند.»

سراغ سلاحی که به سعادت بشری لطمه بزند، نرفته ایم

محمدحسین دادرس، جانشین فرمانده کل ارتش جمهوری اسلامی ایران در حاشیه دومین همایش ملی فناوری های نوظهور در حوزه دفاعی گفت: «ما اخلاق خود را بر مبنای مبانی دینی مان تعریف کرده ایم، ممکن است کشوری دیگر، اخلاقش بر مبنای تعالیم قدرت محور و نگاه رئالیستی منظر خودشان باشد اما در ایران اسلامی، ملاک و مبنای ما، اخلاق دینی است.» وی ادامه داد: «برهمنی مبنا، ما هیچ گاه به سراغ سلاحی که به سعادت بشری لطمه بزند، نرفته ایم. حتی مقام معظم رهبری نیز در مورد سلاح های کشتار جمعی نظر و بیانی مشخص دارند. اخلاق محوری ما، هر چند ما را در برخی زمینه ها محدود می کند، اما موجب ششور و شوق برای حفاظت از جامعه و مردم عزیزمان می شود.» جانشین فرمانده کل ارتش جمهوری اسلامی ایران تصریح کرد: «رفع نیازهای ایران اسلامی با اتکا به توانمندی های داخلی، انجام می شود. قراگیری در لبه دانش و برخورداری از آگاهی نسبت به توانمندی های دشمن و تهدیدات موجود می تواند موجب برتری در جنگ شود. در ایران اسلامی نیز علاوه بر این مهم، به دنبال منظم کردن توانایی های خودی برای رفع تهدیدات هستیم و امروز به آنچه نیاز داشته ایم، دست یافته ایم.» وی با بیان اینکه شرارت های اخیر دشمن در کشورمان تلخ بود، اما ما را با نیازهایی که در آینده داریم، آشنا کرد، گفت: «با استفاده از سنجه ها و شاخص های دقیق، توانسته ایم نیازهای آتی کشور را شناسایی کرده و بانکی از نیازها ایجاد کنیم.»

آخرین وضعیت اصلاح قانون احزاب

علی زینی وند، معاون سیاسی وزیر کشور در گفت و گو با ایلتا درباره اصلاح قانون احزاب گفت: «اصلاح قانون احزاب هم در دست بررسی است و نظر همه احزاب را اخذ کرده ایم و کارشناسان در حال بررسی هستند و اقدامات خوبی در حال انجام است. ان شاء الله مراحل نهایی را طی می کند تا تبدیل به لایحه شده و به دولت تقدیم شود.» معاون وزیر کشور درباره تقسیمات کشوری نیز گفت: «در تقسیمات کشوری یک بحث کلی دراز مدت را هم دنبال می کنیم که برخی از نقایص قانون فعلی را در قانون جدید رفع کنیم که با حضور کارشناسان این بررسی ها در حال انجام است و این اقدامات در دست بررسی است.» وی درباره نقاط اختلافی در بحث تقسیمات کشوری در استان ها گفت: «حدود ۷ هزار نقطه اختلافی در بحث تقسیمات کشوری در کشور داریم. این موارد طبیعی است و در همه جای دنیا هم وجود دارد، ما هم در حال بررسی هستیم تا این موارد را رفع کنیم.»

گزارش حقوق

قرن ۲۱ و حقوق انسان ها

گفتارهایی از استادان و پیشکسوتان حقوق به مناسبت روز جهانی حقوق بشر

۲ حق بر عدالت: دولت باید سازوکارهای دسترسی مؤثر به عدالت را فراهم کند. این یک تکلیف است، نه موضوعی برای معامله. چه در جنگ تحمیلی هشت ساله و چه در جنگ های کنونی، دولت نمی تواند به بهانه تغییر شرایط سیاسی، از پیگیری عدالت برای قربانیان سرباززند.

۳ حق بر جبران خسارت: نقض حقوق بشر باید جبران شود. این جبران، اعم از «بازگرداندن وضع به حالت سابق، غرامت مالی، توانبخشی و رضایت بخشی از طریق عذرخواهی و...» است، دولت، حتی در مواردی که به دلیل قصور در تأمین امنیت مقصر است، مسئول جبران خسارت وارده به قربانیان می باشد.

تعامل ایران با نظام بین المللی حقوق بشر

محمدحسن ضیایی فر، رئیس کمیسیون حقوق بشر اسلامی: غیر از روزی که به نام حقوق بشر گرامی داشته می شود، هر روز باید روز حقوق بشر باشد. خداوند در قرآن، انسان را آزاد آفریده و او را تنها در برابر خود مسئول شمرده است. وقتی به ما فرموده «یاور ستمدیدگان و دشمن ستمگران باشید» پس هر روز باید روز دفاع از مظلوم و مقابله با ستم باشد.

در همین راستا، یادکرد از قربانیان نقض حقوق بشر ضروری است: از مردمی که در غزه، یمن، سودان، اوکراین و دیگر نقاط جهان یا حتی در داخل کشور خودمان، به شکلی از اشکال در معرض ظلم و ستم قرار دارند. این یادکرد تنها معطوف به زندانیان نیست، بلکه شامل تمام کسانی است که به دلیل فقر، تبعیض یا شرایط سخت زیست محیطی، از زندگی معمولی و شرافتمندانه محروم هستند. نظام بین المللی حقوق بشر، منشکل از هنجارها و سازوکارهای مختلف، نقدهایی را متوجه ایران می کند. این نقدها گاهی این ذهنیت را ایجاد می کند که گویا ایران این نظام را به کلی رد می کند، اما واقعیت این نیست. جریان رسمی کشور ما، برخلاف جریان های تندرو داخلی، تعاملی جدی و روبه گسترش با این نظام دارد.

تعاملات ایران را می توان به سه بخش تقسیم کرد: نخست، پرونده حقوق بشری ایران که از ابتدای انقلاب با گزارشگران ویژه، قطعنامه ها و کانسیسم های نظارتی همراه بوده است. دوم، کنشگری ایران در فرآیندهای سازندگی هنجارها و رسوم، تلاش برای کسب جایگاه مؤثر در نهادهای بین المللی. در سال گذشته، پرونده ایران در شورای حقوق بشر منجر به تمسید مأموریت گزارشگر ویژه و صدور قطعنامه ای با ۷۲ رأی موافق در مجمع عمومی شد. این روند تقریباً بدون تغییر جدی ادامه یافته است. در عین حال، ایران در موضوعات مختلفی مانند حقوق فلسطینی با مقابله با اسلام هراسی در صحنه بین المللی کنشگری داشته است. دستاورد مهم سال گذشته، انتخاب یک دیپلمات ایرانی به عضویت در یکی از نهادهای زیرمجموعه شورای حقوق بشر بود. جمع بندی اینکه، وضعیت مادر سطح جهانی چندان مطلوب نیست و نتوانسته ایم جایگاه مناسبی در این نظام برای خود تعریف کنیم. چشم انداز پیش رو نیز، مگر اینکه یکی از چهار متغیر اصلی تغییر کند، ادامه همین روند است: ۱) سیاست داخلی و کیفیت حکمرانی که بازتاب مستقیم بین المللی دارد. ۲) نوع ارتباط با دولت های مؤثر در ساختار قدرت محور بین المللی. ۳) کنشگری هوشمند در سازوکارهای چند جانبه. ۴) فضای کلی بین المللی که در شرایط کنونی به دلیل وقایع مختلف، تمرکز کمتری بر پرونده ایران دارد.

در حال زیستن تاریخ هستیم

سعید خلیص زاده، معاون وزیر امور خارجه: ما امروز در حال زیستن تاریخ هستیم. در طول حیات حرفه ای خود، هرگز تصور نمی کردم شاهد چنین تغییرات بنیادین و شتابانی در عرصه بین الملل باشیم. تغییر در مفاهیم، جغرافیای قدرت، کانون های دانش و تکنولوژی، و تعاریف قدرت.

عدالت، احسان و رعایت حقوق مردم تأکید شده است. آیه ۲۵ سوره حدید می فرماید: «ما پیامبران خود را با دلایل روشن فرستادیم و با آنها کتاب و میزان (عدالت) نازل کردیم تا مردم به عدالت قیام کنند.» ما صاحب کتاب و شریعت هستیم. مشکل اینجاست که «نظام روش دولتی»، طرز کار دادگاه ها، دستگاه های امنیتی و ادارات، گاه به گونه ای است که یک «نظام جمهوری بسته» را تداعی می کند، نه یک نظام مردمی باز و پاسخگو.

خوشبختانه امروز شاهد برگزاری برنامه ای ارزشمند توسط مرکز مطالعات عالی بین المللی دانشگاه تهران به مناسبت روز جهانی حقوق بشر هستیم. این برنامه قصد دارد سفری جالب را از ریشه های باستانی حقوق بشر در ایران (منشور کوروش) تا نقطه عطف مدرن آن (اعلامیه جهانی حقوق بشر) و در نهایت، چالش های پیچیده دنیای دیجیتال امروز ترسیم کند.

منشور کوروش، که بیش از ۲۵۰۰ سال پیش نوشته شده، تنها فرمان یک پادشاه نیست، بلکه متنی است که بر پایه های آزادی، احترام و کرامت انسانی استوار است و از پایان برده داری، آزادی ادیان و بازگرداندن آوارگان سخن می گوید؛ مفاهیمی که امروز نیز در کانون بحث حقوق بشر قرار دارند. این ایده های انقلابی، قرن ها بعد در مهم ترین سند دنیای مدرن نیز منعکس شده است.

عدالت کیفری و حقوق قربانیان نقض حقوق بشر

محمدهادی ذاکر حسین. استاد حقوق جزا: شعار اسمال سازمان ملل، «حقوق بشر: بایسته ها و ضرورت های هر روزه ما» است. وصفی دقیق، چرا که حقوق بشر در همه ساحات زندگی فردی و جمعی ما جاری است: در آزادی بیان، در حق تجمع مسالمت آمیز، در هوای پاک و در تمنای زندگی شرافتمندانه، روز جهانی حقوق بشر، تنها فرصتی برای ارج نهادن به دستاوردها نیست، بلکه زمانی است برای روایتگری ریزش ها و ناکامی ها، برای یادآوری جنگ هایی که آبیست شدیدترین نقض ها هستند، و برای مطالبه گری از دولت ها جهت پایبندی به تعهداتشان. می دانیم که دولت ها در قبال حقوق بشر، سه سطح تعهد دارند: تعهد به احترام (تعهد سلبی)؛ خودداری از نقض مستقیم حقوق؛ تعهد به حمایت: ایجاد مانع در برابر نقض حقوق توسط دیگران (افراد یا گروه های ثالث). تعهد به اجرا (تعهد ایجابی). اتخاذ اقدامات مثبت برای تحقق حقوق.

اینجاست که عدالت کیفری به عنوان یکی از قدرتمندترین ابزارهای حمایت از حقوق بشر وارد می شود. دولت ها موظفند از طریق جرم انگاری، تحقیق، تعقیب و مجازات مرتکبان، با نقض های فاحش حقوق بشر مقابله کرده و از وقوع آن ها پیشگیری کنند. این همان مبنای معقولی است که کیفر را توجیه می کند: پاسخ به تعرض به کرامت انسانی. البته این سکه روی دیگری هم دارد: حقوق کیفری خود نباید به ابزاری برای نقض حقوق بشر تبدیل شود. نمی توان به نام «مبارزه با جرم» یا «قانون»، آزادی های اساسی را سلب کرد. قانون، زمانی مشروع است که با موازین حقوق بشر سازگار باشد. مصداق این امر راد کنوانسیون منع شکنجه می بینیم که درد و رنج ناشی از «مجازات های قانونی» را از تعریف شکنجه مستثنی کرده، اما مقصود، قوانین خودسرانه داخلی نیست، بلکه مجازات های عادلانه ای است که با استانداردهای بین المللی حقوق بشر هماهنگ باشند. عدالت کیفری در خدمت حقوق بشر، تنها معطوف به مجازات مرتکب نیست، بلکه استیفای حقوق قربانیان را نیز دنبال می کند. این حقوق بر سه ستون استوار است:

۱ حق بر حقیقت: قربانیان و جامعه حق دارند بدانند چه اتفاقی افتاده، چرا و توسط چه کسی. دولت متعهد به انجام تحقیقات فوری، بی طرفانه و مؤثر است. همین حق است که در موارد مرگ در بازداشتگاه ها، بار اثبات را بر عهده دولت می گذارد تا ثابت کند مرگ، منتسب به او نیست. نادیده گرفتن این حق می تواند مصداق ناپدیدسازی اجباری، به عنوان یک جنایت علیه بشریت، باشد.

حسین مهر پور
رئیس هیئت نظارت بر اجرای قانون اساسی:
منشور کوروش، که بیش از ۲۵۰۰ سال پیش نوشته شده، تنها فرمان یک پادشاه نیست، بلکه متنی است که بر پایه های آزادی، احترام و کرامت انسانی استوار است و از پایان برده داری، آزادی ادیان و بازگرداندن آوارگان سخن می گوید؛ مفاهیمی که امروز نیز در کانون بحث حقوق بشر قرار دارند